

Handläggare: Björn Johansson
Heléne Wallerstedt
Telefon: 08 508 33 818
076 12 90 780

Till
Utbildningsnämnden
2009-04-16

Tionde skolåret - ett utvecklingsprojekt

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta följande

1. Utbildningsnämnden godkänner förslaget om inrättandet av ett tionde skolår som en försöksverksamhet under läsåret 2009-2010.

Thomas Person
Direktör

Marie-Louise Hammer-Åberg
Gymnasiechef

Håkan Edman
Grundskolechef

Sammanfattning

Elever som slutar år 9 och saknar behörighet till nationella program och/eller har låga meritpoäng har små möjligheter att lyckas nå målen i gymnasieskolan. Förvaltningen föreslår att en försöksverksamhet med ett 10:e skolår i grundskolan startar läsåret 2009/10 med syfte att förbättra dessa elevers möjligheter i gymnasieskolan. I den utredning som föregått kommande proposition om en ny gymnasieskola föreslogs inrättandet av ett preparandår i grundskolan med syfte att tydliggöra grundskolans ansvar för och uppdrag att eleverna når målen. Förslaget i detta tjänsteutlåtande ligger väl i linje med dessa kommande förändringar. Att med en försöksverksamhet under läsåret 2009-2010 låta ett mindre antal elever fördelade i tre mindre grupper, ha möjlighet att genomföra ett tionde grundskoleår förväntas stärka deras möjligheter att få goda förutsättningar att klara ett nationellt program på gymnasieskolan. Grupperna är tänkta att ha

olika tematiska inriktningar där pedagoger och beteendevetare kan stärka och styrka elevernas kunskaper och därmed deras självkänsla. Varje elev ges ett individuellt åtgärdsprogram och studieplan där undervisning varvas med praktik utifrån elevens specifika behov och förutsättningar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts genom tillsammansarbete mellan gymnasieavdelningen och grundskoleavdelningen.

Bakgrund

En stor grupp elever lämnar grundskolan med betyg i få ämnen och/eller låga meritpoäng. Resultatanalysen visar att endast en liten del av eleverna med denna bakgrund slutför gymnasieskolan med fullständiga betyg. Elever med betyg i många ämnen och/eller höga meritpoäng lyckas i mycket högre grad att er hålla fullständiga gymnasiebetyg. Slutsatsen är uppenbar att en avgörande förutsättning för framgångsrika gymnasiestudier är att man nått grundskolans mål.

Utbildningsnämnden har därför gett i uppdrag åt utbildningsförvaltningen att undersöka huruvida det är möjligt att inrätta ett tionde skolår och utreda hur det skolåret i sådana fall skall organiseras till form och innehåll.

Enligt nuvarande lagstiftning kan en elev som inte tillfredsställande slutfört sista årskursen när skolplikten upphör, men som bedöms ha förmåga att fullfölja utbildningen, beredas tillfälle att göra detta under högst två år efter det att skolplikten upphörde. (Skollagen 4 kap. 10 §). Denna möjlighet utnyttjas för närvarande i mycket liten utsträckning.

Under våren förväntas en proposition om en ny gymnasieskola föreläggas riksdagen. I den utredning som har föregått den kommande propositionen föreslogs att ett preparandår införs i grundskolan innehållande grundskoleämnen, vägledning, stöd och praktik. Motivet för detta var bland annat att tydliggöra grundskolans ansvar och uppdrag så att eleverna når grundskolans mål.

Nu föreliggande förslag om en försöksverksamhet med ett tionde skolår i grundskolan ligger sannolikt väl i linje även med framtida förändringar

Utbildningsnämndens uppdrag förmedlades, inom ramen för förvaltningens utvecklingsplan, till grundskoleavdelningen där utredningsarbetet påbörjades 1 januari 2009. Huvudansvaret för utvecklingsområdet har chefen för gymnasieavdelningen.

Projektets delmål definierades vara

Tionde skolåret - ett utvecklingsprojekt

104 22 Stockholm. Hantverkargatan 2 F
Telefon 08-508 33 000
registrator@utbildning.stockholm.se

- utreda om ytterligare ett skolår skulle gagna elevers måluppfyllelse i gymnasieskolan
- definiera målgrupp för ett tionde skolår
- precisera omfattning, form och innehåll samt placering av verksamheten
- ta fram ett kostnadsförslag utifrån behov av personal och övriga resurser
- förbereda start augusti 2009 (skolledning, personal och lokaler)
- besluta om uppföljning och utvärdering

Arbetet har letts av en projektledare som i möten och samtal med olika personalkategorier (skolledare, elevhälsopersonal, pedagogisk personal) inom både grundskola och gymnasieskola, samlat in underlag för formulering av organisation och innehåll. En mängd aspekter har beaktats för att kunna skapa ett tionde skolår som inte blir samma som att gå om årskurs 9 eller att gå ett IV-program. Utgångspunkten har dock varit att ett tionde skolår skall vara en fortsättning på grundskolan och inte utgöra ett inledande år på gymnasiet. Det har därför varit viktigt att väga in grundskolans alla tre grundbegrepp; kunskap – fostran – hälsa

och de kompetenser som företrädare för olika personalgrupper har tillfört nedanstående förslag vilka har bidragit till att det tionde skolåret blir ett avslutande och kompletterande grundskoleår för de elever som väljer det alternativet.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen ser att inrättandet av ett tionde skolår i grundskolan kan höja och förstärka en viss grupp elevers måluppfyllelse. De elever som saknar gymnasiebehörighet och/eller har låga meritpoäng kan dra fördelar av att få arbeta på ett annat sätt, med andra metoder och annan struktur än i årskurs 9, men med personal som utgår från grundskolans styrdokument och kunskapsstoff. Eleverna kan också vinna på att få vara kvar i den organisatoriska miljö de är vana vid. I vissa fall kan även vårdnadshavares stora oro för byte av huvudman skapa stress och negativa förväntningar vilket kan inverka menligt på elevens skolgång.

Avgränsningar och spinoff-effekter

Förvaltningen har inte haft som avsikt att utreda grundskolans rutiner och arbetssätt för att höja måluppfyllelsen i årskurs 9. Däremot har flera av deltagarna påpekat att en försöksverksamhet kan medföra att de metoder och de arbetssätt som försöksverksamheten kommer att använda, kan bli goda exempel för den ordinarie grundskolans verksamhet för elever med svag måluppfyllelse i de äldre åren. Samma avgränsning av projektet har gällt mot arbetssätt och rutiner som generellt rör elevernas övergång från årskurs 9 till gymnasieskolan och där det helt uppenbart finns ett stort utvecklingsområde. Detta kommer att hanteras i ett särskilt utvecklingsprojekt.

Förvaltningen bedömer att inrättandet av ett tionde skolår kan lyfta fram andra och närliggande frågeställningar som är av vikt att undersöka och klarlägga med syfte att stärka svaga elevers möjlighet att nå goda resultat.

Förvaltningen anser att ett tionde skolår bör provas under det kommande läsåret och i en skala som är både hanterbar och utvärderingsbar. Att i nuläget erbjuda ett stort antal elever ytterligare ett grundskoleår är inte möjligt då större delen av resurserna redan är avsatta för och utlagda på gymnasieskolan. Det är heller inte möjligt att i större skala avgränsa verksamheten mot de möjligheter som gymnasieskolan kan erbjuda elever utan behörighet eller med låga meritpoäng. Det måste vara klara rågångar mellan vad grundskolan och vad gymnasieskolan erbjuder, så att inte förväntningar och krav från elever och vårdnadshavare riskerar att inte uppfyllas och tillgodoses. Förvaltningen föreslår att tre grupper inrättas.

Form och innehåll

Förvaltningen anser att ett tionde skolår bör utformas så att det i viss utsträckning kan kopplas till olika grupper av gymnasieprogram. Därför bör varje grupp ha ett huvudtema. Preliminärt föreslås Kommunikation-Globalisering, Miljö-Teknik och Hantverk – Design. Gruppernas storlek bör inte vara större än 18 elever men heller inte mindre än ca 14 - 15. En del av eleverna har troligtvis behov av att utveckla förmågan att bygga relationer och social träning kommer att bli ett viktigt inslag i gemensamma gruppaktiviteter. Eleverna kommer att ges möjlighet att läsa alla de ämnen som finns på grundskolan och de kommer att ha möjlighet att pröva för betyg.

Alla elever skall ha ett åtgärdsprogram som bygger på en gedigen pedagogisk och skolsocial kartläggning. I utbildningen kan det, utifrån elevens önskemål och behov, ingå praktikperioder. Samarbete med gymnasieskolor skall ingå med syfte att eleven tidigt under våren får ytterligare underlag i samband med vägledningen inför övergången till gymnasieskolan.

Förvaltningen bedömer även att det är lämpligt att till varje grupp koppla en beteendevetare från uppdragsavdelningen så att arbetet med elevens hälsa och sociala situation kan integreras i utbildningen. På så sätt kan också vid behov spetskompetenser snabbt kopplas in. En elev med diagnosen dyslexi kan behöva tid med en arbetsterapeut för att hitta rätt hjälpmedel, t. ex. elevskrivbordet. Undervisande lärare skall vara mycket goda pedagoger och mycket kunniga inom sina ämnen. De skall också vara starka mentorer med intresse och tid för att stärka elevernas självförtroende och självkänsla. Till varje grupp kopplas även specialpedagog som dels arbetar med elever och pedagoger, dels ingår i den

operativa styrgruppen där även en skolledare och två representanter från förvaltningen ingår. Operativa styrgruppen har till uppgift att utforma rutiner och bevaka att förutsättningar och möjligheter för eleverna blir likvärdiga.

Grupperna placeras på Högalidsskolan och Bredängsskolan. Vilka grupper som placeras var beslutas när nämnden godkänt förvaltningens förslag.

Intagning m m

När nämndens beslut om försöksverksamheten föreligger kommer förvaltningen att dels utforma och kommunicera information till elever, vårdnadshavare och skolor om möjligheten att välja ett tionde skolår, dels att inleda en operativ planering på detaljnivå.

Ansökningar från elever kommer att behandlas av lokalt ansvarig skolledare i samråd med specialpedagog och personal från Skolstöd.

Vårdnadshavare till elev i det tionde skolåret får förlängt barnbidrag och inte studiebidrag.

Ansvar för elev, personal, arbetsmiljö m m vilar på lokal skolas rektor.

Finansiering

Finansiering sker dels genom grundskoleschablon dels genom befintliga utvecklingsmedel.